

Павлик, Н. П. (2018). Диспут як діалогічний інструмент неформального навчання молоді. Освіта ХХІ століття: проблеми гуманізації, гуманітаризації та патріотизму в контексті євроінтеграційних процесів: Всеукраїнська науково-практична конференція, Житомир, 12 грудня (с. 86-87). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.

Павлик Н.П.

ДИСПУТ ЯК ДІАЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ НЕФОРМАЛЬНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДІ

У методичній літературі диспут розглядають як різновид цілеспрямованої організованої комунікації або практичної методики, спрямованої на тренування розуміння й уміння обговорювати та будувати поняття; спосіб проведення дискусії-змагання, що підкорюється формальним правилам: посиленням на авторитетні джерела та детальний аналіз аргументів; форму передачі знань через зіставлення суперечливих суджень та надання переваги одній із позицій; цілеспрямований впорядкований обмін ідеями, судженнями, думками для пошуку істини; ігрову методику розвитку аргументованої комунікації учасників; спеціально організоване колективне обговорення питань, яке передбачає зіставлення протилежних точок зору; демократичний метод навчання, що створює умови для розвитку інтелектуальної та емоційної сфер учасників у процесі аргументованого обговорення поставленої проблеми; засіб перетворення знань у переконання;. Таке різноманіття тлумачень диспуту визначається його значущою роллю у організації неформального навчання молоді.

Основні методичні завдання диспуту як інструменту неформального навчання молоді полягають у:

- розвитку умінь конструктивної взаємодії;

- формуванні стійких обґрунтованих та аргументованих поглядів і переконань;
- уточненні, поглибленні, корекції професійних знань;
- розвитку аналітико-синтетичних умінь молоді, формування логічного мислення;
- створенні умов для оволодіння навичками самостійної роботи з джерелами інформації.

Загалом, диспут як метод ведення аргументованої бесіди, відомий із стародавніх часів, його правила закладені як основи аргументації у роботах Аристотеля та Цицерона. Метод активно використовувався у середньовічній університетській підготовці для підготовки до іспитів із медицини, мистецтва, теології, права. Ефективність диспуту як методу навчання підтверджується психологами Л.Виготським (Лев Выготский) і С. Рубінштейном (Сергей Рубинштейн) у дослідженнях про наявність прямого кореляційного зв'язку інтелектуального зростання та діалогу / взаємостосунків між людьми. Американський психолог Пауль Коста (Paul Costa) доводить, що спільне генерування й обговорення ідей сприяє переходу на вищий рівень мислення, аніж можливості окремих індивідів.

При організації диспуту у процесі неформального навчання молоді варто дотримуватися вихідних ідей дискусійності, привабливості, актуальності, проблемності.

Алгоритм застосування диспуту у навчальній роботі з молоддю містить такі кроки:

1). Вибір тексту або теми для диспуту; формування групи організаторів (ведучий, експерти») і команд учасників; підготовка технічних завдань.

2). Надання учасникам технічного завдання для диспуту – теми або тексту, рекомендованих джерел, регламенту, правил, критеріїв оцінювання (наприклад, аргументованість, наявність фактажу, логічність, доказовість, глибина знань, зв'язок із життям, опора на власний досвід, відсутність повторів, форма промови).

3). Самостійна підготовка учасників до диспуту – формулювання аргументів, обговорення ймовірних заперечень, обґрунтування тез.

4). Проведення диспуту – вступне слово ведучого, висловлювання та обговорення різних точок зору, доведення помилковості невірних позицій, аргументування вірних позицій, формулювання висновків.

5). Підведення підсумків, обговорення рефлексій.

Основними перевагами застосування диспутів у процесі професійного навчання майбутніх фахівців є розвиток умінь шукати аргументи та формувати нові знання на засадах минулого досвіду та вживати їх «тут і зараз»; можливість розвивати монологічне і діалогічне мовлення студентів; формування уміння сприймати критику та вислуховувати опонента; рівноправність взаємодії організаторів і учасників. Тобто, основним результатом застосування диспутів може бути формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери.

Список використаних джерел

1. Добротвор О. Диспут як практична риторика // Освіта.ua. – 2008. / О. Добротвор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/school/method/763/>
2. Кондрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : [навч. посібник] / Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьєва, Н. І. Зеленкова. – Кривий Ріг : КДПУ, 2008 – 187 с.
3. Байбородова Л. В. Дискуссия в педагогическом процессе / Л. В. Байбородова, И. Г. Харисова, А. П. Чернявская // Управление современной школой. Завуч. – 2014. – №3. – С.109-124.
4. Диспут // Виртуальный методический кабинет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/virtualmetodkabnetopo/innovacionnye-pedagogiceskie-tehnologii/disput>